

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 31.01.2020

INNSPILL STATENS KUNSTNERSTIPEND – Høring om kvotefordeling fra Norsk Skuespillerforbund

Norsk Skuespillerforbund (NSF) er en fagforening og en interesseorganisasjon for profesjonelle skuespillere i Norge. Vi takker for muligheten til å komme med innspill på kvotefordelingen i Statens Kunstnerstipend, et arbeid vi er svært involvert i. Hvert år oppnevnes Stipendkomiteen for Skuespillere og dukkespillere av NSF's generalforsamling, med 5 medlemmer og 5 varamedlemmer fordelt etter geografiske og faglige kriterier. NSF's valgkomite søker å finne komitemedlemmer som er faglig bredt orientert innen sine geografiske områder og særlige fagfelt. Stipendkomiteen avslutter i disse dager sitt arbeid for denne gang med søknadene til Statens Kunstnerstipend.

NSF har en svært høy organisasjonsprosent og organiserer langt de fleste profesjonelle skuespillere i landet, studenter har også anledning til å melde seg inn i forbundet. Vår medlemsmasse utgjør i overkant av 1500 medlemmer og rundt 90% av forbundets aktive medlemmer er uten fast arbeid/ansettelse, da antall faste stillinger ved landets teatre er nede i 153. Noen av disse skuespillerne har midlertidige avtaler på mer enn 12 måneder (åremål) og andre er midlertidig engasjementsansatte på teatrene. For 20 år siden hadde forbundet omkring 850 medlemmer og ca. 50% var frilansere, så antall skuespillere som nå skaper sin egen arbeidshverdag er stor. I tillegg uteksamineres hvert år rundt regnet 100 skuespillere med både BA- og MA-grader fra godkjente norske skoler.

Skuespillerforbundets medlemsmasse omfatter i dag skuespillere som arbeider i spennet mellom tekst-, konsept-, bevegelsesbasert teater, figurteater, musikkteater, film- og tv, sykehusklovn, sirkus, på plattformer tilknyttet ny teknologi, installasjon, performance og billedkunst, og også som mer tradisjonelle, tekstbaserte skuespillere innen film og teater. Grensene skyves stadig på og er overskridende og gjennomtrengelige. I tillegg til arbeid på og for landets scener kan en skuespillerhverdag også foregå både foran og bak kamera, i kunstgalleriene, i utdanningsinstitusjonene, forskningen og helseforetak.

Norsk Skuespillerforbund og Stipendkomiteen, som i år har behandlet 434 søknader, opplever en stor bredde i skuespillernes kunstneriske arbeid, både i kunstnerisk uttrykk, form, tematikk og metodikk. Grenseoppgangene mellom ulike sjangere, formater og uttrykk, mellom institusjon og det frie feltet, mellom det kuraterende, skapende, utøvende, skrivende og fortolkende, flyttes stadig på.

Mens kvotefordelingen til skuespillerne har ligget mer eller mindre fast i flere tiår, har antall skuespillere med fast arbeid og fast lønn har gått kraftig ned. Samtidig er det store endringer innen kunstfeltet, arbeidsmarkedet og den generelle samfunnsutviklingen, og vi aner konturene av hva en ytterligere internasjonalisering gjennom store multinasjonale kommersielle kompanier og en utvikling i strømmetjenestene vil ha å si for skuespilleres mulighet for inntjening. På lønningssiden ser vi at reallønnsveksten har økt de siste tiårene, mens lønningene for kunstnere og også skuespillere ikke på langt nær har fulgt den samfunnsmessige veksten. Denne utviklingen ser ut til å fortsette.

Flere skuespillere er ikke bare utøvende skuespillere, slik normen var to tiår tilbake, men de er også skapende skuespillere i bred forstand. Skuespillere beveger seg inn på flere arenaer i enda større grad enn tidligere. De skaper sine egne arbeidsplasser, de ansetter ulike kunstnerkolleger i prosjekter; arbeid tverrestetisk, tverrkunstnerisk og transdisiplinert har blitt normalen. Vi ser en stor grad av risikovillighet i å ta kunstneriske sjanser og dermed også økonomiske sjanser.

En tydelig tendens er scenekunstnere som interesserer seg for et arbeid som peker utover seg selv som utøver, og som også peker utover et avgrenset scenerom, mot stedsspesifikk og samfunnsnær scenekunst. I denne forbindelse ser vi at en interesse for å skape laboratorium og kollektive møter som en del av det kunstneriske virke, tar stadig større plass i søknadene. Ønsket om å skape nye arenaer, samspill, møteplasser og tiltak som kan tilrettelegge og utvikle fagmiljøene er til stede hos mange av søkerne.

Slik ser vi også at skuespilleren ofte definerer sin samfunnsrolle bredt og driver stor grad av utforskning. Scenekunstnerne arbeider med applied theatre, dvs. man arbeider utenfor scenerommet og med en vilje til å være en del av samfunnsdiskursen på en annen måte, f.eks. gjennom arbeid med flyktninger. Mange skuespillere arbeider internasjonalt og ser på seg selv om aktører i en globalisert verden, mer enn bare som kunstnere i Norge.

Denne bredden er i seg selv et argument for en økning i antall hjemler til skuespillerne. Vårt kunstområde favner langt bredere enn den gjorde for få år tilbake, mens dette skal dekkes inn av samme antall hjemler. Vi ønsker å stimulere denne bredden og ser at det fører til svært mye interessant kunst og et mangefasettert uttrykk.

De yngre og nyutdannede har noen år blitt tilgodesett spesielt i stipendordningene, og dette har vært etterspurt og helt nødvendig, men nå er det et stort udekket behov for også å ivareta gruppen av etablerte skuespillere, og øke stipendhjemlene til etablerte kunstnere og seniorkunstnere. Norge har en stor gruppe kunstnere som her er forsømt, og mange av de eldste skuespillere er aktive langt opp i høy alder, til og med også etter vanlig pensjonsalder. Skaperkraften kan være like stor hos seniorer som hos de yngre. Vi ønsker å ha scenekunstnere i alle aldre på våre scener og i våre kunstuttrykk.

Budsjettrammen oppleves som utilstrekkelig og det er for få hjemler i forhold til nivået på søkerne på SEK (stipend for etablerte kunstnere), SSK (stipend for seniorkunstnere), AS (arbeidsstipend) og ASY (arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere). Dette er særlig problematisk for ordningene SEK/SSK, da det er avgjørende for etablerte kunstnere å ha kontinuitet og langsiktig spillerom for å kunne utøve virket sitt på høyeste nivå.

Resultater fra årets behandling av kunstnerstipend illustrerer behovet: Stipendkomiteen har i år har skrevet 98 begrunnelser til søknader som enten innvilges eller som står på reserveliste

for bevilgning. Alle disse vurderingene er selvsagt gjort i tråd med de ulike ordningenes retningslinjer og kvotene SKUDU har fått tildelt. Av disse 98 er 11 søknader fra søkere over 45, og 48 er fra søkere under 30. Vårt syn er at det burde være stipendgrunnlag til å innvilge like mange søknader til etablerte kunstnere over 45 som til de under 30. For vår mangfoldige kunstnergruppe er det en sterk mangel på hjemler som ivaretar kunstnerskap over tid! Det vi dessverre også ser er at denne aldersgruppen ikke så gjerne søker kunstnerstipend fordi det over lang tid har vært få hjemler og lite midler tilgodesett de etablerte. Fordi det er krevende å skrive søknader blir dette da en ond sirkel, med langt færre søknader enn det burde være.

NSF har pekt på dette lenge og for å være helt konkret mener vi det bør være minimum 15 hjemler for SEK/SSK, det er nå kun 7. Denne saken har vi argumentert for i mange år og vi er skuffet over ikke å være tilgodesett når nye hjemler og midler nå skulle fordeles, og håper dette kan vurderes på nytt!

Med vennlig hilsen
Knut Alfsen
forbundsleder

Marianne Roland
sekretær i stipendkomiteen